سخن سردبیر
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۵، تیر ۱۴۰۵، ۳۳۰-۳۲۹

تغییرات اقلیمی، فقر، آسیب‌های روانی و خودکشی

محسن رضائیان[۱]

تغییرات اقلیمی به مجموعه وسیعی از تغییرات در شرایط محیط زیست اعم از امواج گرما، آتش‌سوزی‌های جنگلی، سیل، طوفان‌های گرمسیری و تندبادها اطلاق می‌گردد که اثرات ناخواسته بسیار زیادی را بر روی زندگی مردم کره زمین، تحمیل می نمایند. سازمان جهانی بهداشت برآورد می‌کند که در حال حاضر، سه میلیارد و ششصد میلیون نفر در مناطقی زندگی می‌کنند که به شدت در معرض تغییرات اقلیمی هستند. انتظار می‌رود بین سال‌های ۲۰۳۰ تا ۲۰۵۰، تغییرات اقلیمی، سالانه تقریباً ۲۵۰ هزار مرگ اضافی را فقط به دلایل سوء تغذیه، مالاریا، اسهال و استرس ناشی از گرما ایجاد کند. افزون بر این، مناطق کم‌تر برخودار در کشورهای با درآمد کم و متوسط، کمترین توانایی را برای مقابله خواهند داشت (۱).

در حالی که تأثیر تغییرات اقلیمی بر روی سلامت جسمی مردم کره زمین به وفور مطالعه شده است، اما اثرات روانی آن‌ها کمتر مورد بررسی قرار گرفته است (۴-۲). متأسفانه همانند خود تغییرات اقلیمی، اثرات روانی ناشی از آن‌ها نیز به خصوص در کشورهای کم درآمد و یا با درآمد متوسط که برای تأمین نیازهای سلامت روان جامعه تحت پوشش خود با مشکلات عدیده‌ای رو به رو هستند، بیشتر از کشورهای با درآمد بالا دیده می‌شود. بار اقتصادی و استرس‌های روانی ناشی از تغییرات اقلیمی برای جمعیت‌های محروم بیشتر از جمعیت‌های برخوردار می‌باشد. چرا که آن‌ها، معمولاً در مناطقی زندگی می‌کنند که احتمال رخداد تغییرات اقلیمی شدید در آن‌ها بیشتر از سایر مناطق است (۵).

برای مثال، می‌توان از ماهی‌گیران فقیری نام برد که در حاشیه رودخانه‌ها و سواحل دریاها زندگی کرده و بیشتر در معرض خطر سیل یا سونامی قرار دارند. یا سایر مردم فقیری که خانه‌های خود را در زمین‌های ارزان قیمتی و با مصالح ارزان قیمت بنا می‌کنند که بیشتر در معرض خطر تغییرات اقلیمی قرار می‌گیرند. افزون بر این، فقیران معمولاً به صورت روزمره زندگی کرده و امکان ذخیره پول، آب، غذا و دارو برای روزهای حساس آینده را ندارند. آن‌ها به خاطر عدم دسترسی به وسایل ارتباط جمعی و سیستم‌های هشدار دهنده، به موقع از رخداد یک بلای طبیعی مرتبط با تغییرات اقلیمی آگاه نمی‌گردند و البته در صورتی که آگاه گردند نیز، نمی‌توانند به علت عدم دسترسی به وسایل نقلیه، به موقع منطقه حادثه دیده را ترک نمایند (۵).

در میان تمام شاخص‌های مربوط به وضعیت سلامت روان، میزان‌های مربوط به رفتار خودکشی از اهمیت بسیار ویژه‌ای برخوردار هستند. رفتار خودکشی معمولاً شامل پیدا کردن فکر خودکشی، برنامه‌ریزی برای اجرای آن، اقدام به آن و نهایتاً کشتن خود می

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
کد پستی: ۷۷۱۸۱۷۵۹۱۱، تلفن: ۳۱۳۱۵۲۴۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-10-24]
[DOI: doi: 10.66224/jrums.25.3.329]

باشد که تحت تأثیر عوامل بسیار متعدد زیستی، اقتصادی، اجتماعی و محیطی قرار می‌گیرند (۶). برای نمونه، نشان داده شده است که به ازای هر ۱ درجه سانتی‌گراد افزایش دما، میزان خودکشی می‌تواند تا ۰/۷ درصد افزایش یابد (۷). هم‌چنین، برآورد شده است که خشک‌سالی و موج‌های افزایش شدید دما، ممکن است که در طی ۳۰ سال گذشته، باعث خودکشی نزدیک به شصت هزار نفر در کشور هندوستان شده باشد (۸).

رابط بین تغییرات اقلیمی با رفتار خودکشی، بسیار پیچیده و مستلزم انجام مطالعات بیشتری است. با این وجود، همین شواهد موجود نشان می‌دهد که به هنگام رویداد تغییرات اقلیمی شدید، کشورهای با درآمد کم و یا متوسط (همچنین کشورهای با درآمد بالا در جمعیت‌های فقیر خود) باید آمادگی لازم جهت مقابله با افزایش میزان‌های مربوط به رفتارهای خودکشی را داشته باشند.

ارجاع: رضائیان م. تغییرات اقلیمی، فقر، آسیب‌های روانی و خودکشی. *مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان*، سال ۱۴۰۵، دوره ۲۵ شماره ۴، صفحات: ۳۳۰-۳۲۹.

References

1. World Health Organization. Climate change. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/climate-change-and-health. Last accessed June 2026.
2. Rocque RJ, Beaudoin C, Ndjaboue R, Cameron L, Poirier-Bergeron L, Poulin-Rheault RA, et al. Health effects of climate change: an overview of systematic reviews. *Br Med J Open* 2021; 11: e46333.
3. Hayes K, Blashki G, Wiseman J, Burke S, Reifels L. Climate change and mental health: risks, impacts and priority actions. *Int J Ment Health Syst* 2018; 12: 28.
4. Walinski A, Sander J, Gerlinger G, Clemens V, Meyer-Lindenberg A, Heinz A. The Effects of Climate Change on Mental Health. *Dtsch Arztebl Int* 2023; 120(8): 117-24.
5. Rezaeian M. Poverty and Natural Disasters. *J Rafsanjan Univ Med Sci* 2008; 7 (3): 145-6
6. Liu J, Potter T, Zahner S. Policy brief on climate change and mental health/well-being. Nurs Outlook. 2020; 68(4): 517522.
7. Burke M, Gonzalez F, Baylis P, Heft-Neal S, Baysan C, Basu S, Hsiang S. Higher temperatures increase suicide rates in the United States and Mexico. *Nature climate change* 2018; 8(8), 723.
8. Carleton TA. Crop-damaging temperatures increase suicide rates in India. *Proceedings of the National Academy of Sciences* 2017; 114(33): 8746-51.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-10-24]

[DOI: doi: 10.66224/jrums.25.3.329]

CCBY-NC.4.0 DEED